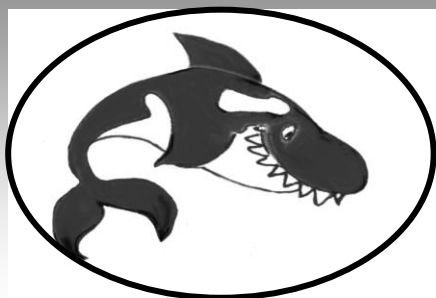

Nr 1
marzec 2001

Biuletyn PPP - 1

Orka

1. **Artykuł wstępny Redakcji
Biuletynu**
str. 1
2. **Poradnia dziecięcych szans
str. 2**
3. **Ryzyko dysleksji –
symptomy u dzieci w wieku
przedszkolnym**
str. 3
4. **Ryzyko dysleksji – praca z
dzieckiem w wieku
przedszkolnym**
str. 5
5. **Co dalej po gimnazjum czyli
„Niebieska książeczka” MEN
w pigułce**
str. 5

Kolegium Redakcyjne:

*Beata Trojan, Elżbieta Ozaist,
Jolanta Skóra, Jolanta Dabrowska,
Jacek Biłko, Dorota Krzywicka,
Zofia Krużelecka, Jolanta Wójtowicz,
Monika Kopec*

Nasza poradnia od wielu lat jest znana w środowisku oświaty. Posiada bazę i dobrze przygotowaną kadrę specjalistów, którzy mają duże doświadczenie w pracy z dzieckiem, rodziną i szkołą. Zapewniamy bezpłatną pomoc i opiekę psychologiczno - pedagogiczną. Korzystanie z naszych usług jest dobrowolne. Pracujemy zgodnie z wymogami etyki zawodowej.

Aktualnie realizowana reforma systemu oświaty postawiła nowe wyzwania przed pracownikami pedagogicznymi tego resortu. Aby zmniejszyć poczucie zagrożenia, jakie wprowadzane zmiany wywołały u większości nauczycieli i przybliżyć im wiedzę o realizowanej reformie, nasza poradnia powróciła do tradycji organizowania cyklicznych spotkań z pedagogami szkolnymi. Spotkania te stwarzają możliwość przekazywania informacji i dyskusowania o istotnych dla nas problemach oraz doskonalenia zawodowego. Są też okazją do wymiany doświadczeń zawodowych i uzyskania wsparcia w swoich działaniach. Aby nasza współpraca ze środowiskiem była jeszcze bardziej efektywna, postanowiliśmy wydawać „Biuletyn PPP – 1”. Jest on adresowany do dyrektorów szkół i placówek oświatowych dzielnicy Śródmieście, pedagogów szkolnych i nauczycieli, z którymi współpracujemy, rodziców, uczniów oraz innych zainteresowanych osób. Będziemy go także przysyłać do Małopolskiego Kuratorium Oświaty i Wydziału Edukacji Urzędu Miasta Krakowa. W numerach naszego Biuletynu znajdziecie Państwo :

- ❖ naszą ofertę usług psychologiczno – pedagogicznych i pełne informacje dotyczące działalności naszej poradni,
- ❖ artykuły z dziedziny psychologii i pedagogiki autorstwa pracowników naszej poradni, którzy tą drogą będą się dzielić swoją wiedzą i doświadczeniem,
- ❖ porady i zalecenia dla rodziców i nauczycieli,
- ❖ bieżące informacje dotyczące realizacji kolejnych etapów reformy oświaty oraz przepisy prawne, które są ważne dla osób pracujących w oświacie.

Chcemy udostępnić nasze łamy także osobom spoza poradni. Zachęcamy do współpracy z naszą redakcją tych z Państwa, którzy chcą swoje przemyślenia i uwagi przekazać innym.

Mamy nadzieję, że nasz Biuletyn spotka się z przychylnym i życzliwym przyjęciem pracowników placówek oświatowych dzielnicy Śródmieście i będzie pomocny w ich pracy. Obiecujemy, że dołożymy wszelkich starań, aby tak się stało.

Redakcja „Biuletynu PPP-1”

PORADNIA DZIECIĘCYCH SZANS

Poradnia Psychologiczno – Pedagogiczna Nr 1 w Krakowie, należy do największych tego typu placówek na terenie województwa małopolskiego. Zatrudnia 37 pracowników pedagogicznych (psychologów, pedagogów, terapeutów, logopedów, reedukatorów, surdopedagoga i lekarza psychiatrę) oraz 5 pracowników administracji i obsługi. Jest to wysoce wykwalifikowana kadra specjalistów, wszyscy pracownicy są nauczycielami mianowanymi, większość z nich posiada stopnie specjalizacji zawodowej, ukończone studia podyplomowe, kursy kwalifikacyjne oraz różne formy doskonalenia zawodowego. PPP Nr 1 jest placówką niezależną strukturalnie od szkoły, instytucjonalnie neutralną ale ściśle zintegrowaną z systemem edukacji i władzami samorządowymi. Obejmuje swoim działaniem Śródmieście Krakowa. Celem poradni jest wspomaganie rozwoju i efektywności uczenia się dzieci i młodzieży, pomoc uczniom w wyborze kierunku kształcenia i zawodu, orzekanie o potrzebie kształcenia specjalnego i nauczania indywidualnego oraz udzielanie dzieciom i młodzieży, ich rodzicom, opiekunom, nauczycielom i wychowawcom pomocy psychologicznej, pedagogicznej, logopedycznej itp. Realizacja tych zadań odbywa się na terenie poradni, w szkole, innych placówkach a także w środowisku rodzinnym dziecka.

Przy PPP Nr 1 działa Zespół Orzekający, który orzeka o:

- **potrzebie kształcenia specjalnego** dzieci i młodzieży z zaburzeniami i odchyleniami rozwojowymi, wymagających stosowania specjalnej organizacji nauki i metod pracy, w tym o potrzebie zajęć rewalidacyjno – wychowawczych dla dzieci z upośledzeniem umysłowym w stopniu głębokim,
- **potrzebie indywidualnego nauczania** dla dzieci i młodzieży, których stan zdrowia uniemożliwia lub znacznie utrudnia uczęszczanie do szkoły.

Zespół orzeka na wniosek rodziców (prawnych opiekunów) dziecka, zwanych „wnioskodawcą”.

Kontynuowany jest wypracowany od lat i sprawdzony model opieki psychologiczno – pedagogicznej nad szkołami, polegający na pracy tzw. „DUETÓW”, który gwarantuje opiekę ciągłą. Odrzuciliśmy tradycyjny podział na pracowników młodszego i starszego wieku szkolnego. Opiekę nad całą szkołą sprawują dwie osoby: psycholog i pedagog. Obejmuje ona: badania i zajęcia terapeutyczne prowadzone na terenie poradni, działania w szkole (rozmowy, konsultacje, doradztwo w wyborze zawodu itp.) a także coroczny sondaż klas pierwszych. Celem badań sondażowych, prowadzonych na terenie szkoły w połowie roku – jest wstępne rozpoznanie potrzeb diagnostyczno – terapeutycznych wśród dzieci. Prowadzenie uczenia w ścisłej współpracy ze szkołą wymaga dobrego przepływu informacji między osobami zaangażowanymi w pracę z nim, dlatego opisana wyżej strategia działań doskonale się sprawdza.

Z uwagi na fakt, iż z roku na rok wzrasta liczba dzieci zgłaszanych do badań, podjęto inicjatywę skierowania większej aktywności poradni w dziedzinie wczesnej profilaktyki zaburzeń a także zwiększono ilość porad bez badań – udzielanych dzieciom i młodzieży oraz rodzicom i nauczycielom. Poradnia w miarę możliwości prowadzi politykę „otwartych drzwi” – co oznacza po prostu, iż każdy potrzebujący może zgłosić się bezpośrednio do placówki i uzyskać pomoc.

Aktualnie poradnia doskonaląc postępowanie diagnostyczne i orzecznictwo stara się rozwijać w jak najszerszym zakresie pomoc terapeutyczną, doradczą i konsultacyjną. Naszym celem jest udzielanie pomocy we wczesnych stadiach powstawania problemów oraz podejmowanie działań profilaktycznych. Dążymy do obejmowania kompleksową pomocą dziecko, rodzinę, nauczyciela i środowisko. Nasi pracownicy są przygotowani do podejmowania nowych zadań i planują kolejne nowatorskie przedsięwzięcia, które wymagają od nich dodatkowych szkoleń.

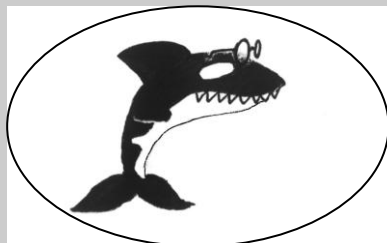
Dział poradnictwa zawodowego funkcjonuje obecnie w poszerzonym zakresie. Prowadzone są badania psychologiczne pod kątem predyspozycji i zainteresowań zawodowych z „przeszukiwaniem świata zawodów”. Stworzona została komputerowa baza danych, zawierająca informacje o placówkach oświatowych (przedszkola, szkoły podstawowe, gimnazja, szkoły ponadgimnazjalne, policealne, pomaturalne, placówki specjalne, integracyjne i inne instytucje pomocowe) – na bieżąco aktualizowana i ogólnie dostępna dla zainteresowanych.

Kontynuowana jest tradycja organizowania spotkań szkoleniowych dla pracowników poradni oraz pedagogów szkolnych i psychologów placówek oświatowych z terenu działania PPP Nr1. Mają one na celu integrację środowiska, pogłębianie wiedzy merytorycznej, popularyzowanie wiedzy psychologiczno – pedagogicznej, przekazywanie ważnych informacji prawnych, dotyczących poradnictwa i oświaty. Są prowadzone przez pracowników poradni lub zaproszone osoby.

Tematykę spotkań staramy się elastycznie dopasowywać do zgłaszanych problemów. Spotkania dla pracowników poradni odbywają się w każdym miesiącu, natomiast dla pozostałych osób raz na dwa miesiące.

W ostatnich latach placówka realizuje również dodatkowe zadania na rzecz współpracujących placówek i środowiska lokalnego. Popularyzujemy wiedzę psychologiczno – pedagogiczną i propagujemy usługi poradni w środkach masowego przekazu

Jolanta Skóra – dyrektor PPP Nr 1 w Krakowie

DZIAŁ NAUKOWY

Ryzyko dysleksji - symptomy u dzieci w wieku przedszkolnym

„Dzieckiem ryzyka dysleksji” jest każde dziecko pochodzące z nieprawidłowej ciąży i porodu oraz z rodziny, gdzie występowały przypadki opóźnienia rozwoju mowy, leworęczność i dysleksja rozwojowa.

Pierwsze symptomy można już dostrzec w okresie poniemowlęcym i przedszkolnym gdy obserwujemy, że ma ono trudności w czynnościach i zabawach, które wiążą się z mową, spostrzeganiem słuchowym i wzrokowym, motoryką i lateralizacją.

Zaburzenia motoryki objawiają się:

- trudnościami w opanowaniu czynności samoobsługowych takich jak: mycie, samodzielne jedzenia, ubieranie się, zapinanie guzików i wiązanie sznurowadeł,
- trudnościami w opanowaniu czynności grafomotorycznych, a więc dziecko nie lubi rysować, rysuje nieporadnie, brzydko, często nie nadąża z pracami graficznymi za grupą lub wykonuje je bardzo szybko, niechlujnie i niedokładnie. Rysunki są zwykle prymitywne graficznie, schematyczne, ubogie w szczegóły, choć pod względem treści (uzupełnionej opowiadaniem o wykonanej pracy) mogą być bardzo interesujące,
- brakiem zainteresowania klockami lego oraz innymi zabawami manipulacyjnymi i konstrukcyjnymi,
- obniżoną sprawnością ruchową – dzieci te poruszają się niezgrabnie, potykają się, przewracają, słabo biegają, długo nie potrafią nauczyć się jeździć na rowerze,
- mają trudności w zabawach ruchowych wymagających sprawności manualnych np. takich jak; rzucanie i chwytanie piłki, rzucanie do celu, trudności w zapamiętywaniu i odtwarzaniu sekwencji ruchów zorganizowanych w określonym czasie i przestrzeni, naśladowaniu ruchów i ich zapamiętywaniu podczas gimnastyki.

Zaburzenia funkcji wzrokowych i koordynacji wzrokowo – ruchowej objawiają się:

- niechęcią do zabaw dydaktycznych, angażujących te funkcje, takich jak; mozaiki, puzzle, układanie wzorów z klocków, wyszukiwanie szczegółów na obrazkach. Jeżeli wykonują tego typu zadania, to robią to „z głowy”. Tworzą własne, bardzo często piękne kompozycje, lecz nie potrafią odtwarzać gotowych wzorów.

Opóźnienie kształtowania się lateralizacji przejawia się:

- oburęcznością; dziecko do końca okresu przedszkolnego używa na zmianę raz lewej, raz prawej ręki, bądź wykazuje oburęczność z niewielką przewagą jednej z rąk,
- niekiedy są obuoczne,
- czasem można stwierdzić skrzyżowaną lateralizację, choć ta ostatnia niekoniecznie musi stanowić przyczynę trudności w czytaniu i pisaniu chyba, że współwystępuje z zaburzeniami percepcji wzrokowej.
- z oburęcznością wiąże się mała sprawność motoryki rąk.

Opóźnienie w rozwoju orientacji w schemacie ciała i przestrzeni przejawia się trudnościami w zakresie orientacji przestrzennej i kierunkowej:

- w odróżnianiu prawych i lewych; ręki, oka, nogi,
- linie pionowe rysują od dołu do góry, poziome od prawej do lewej a kółka zgodnie z ruchem wskazówek zegara,
- pojawiają się zwierciadlane litery i cyfry,
- dziecko często zaczyna rysować obrazek od prawej strony kartki, a to, które potrafi się podpisać, pisze cały wyraz od prawej do lewej strony,
- dzieci mają trudności z przyswojeniem sobie nazw określających kierunek przestrzeni – nad, pod, przed, za itp.

W grupie dzieci ryzyka dysleksji szczególne miejsce zajmują **dzieci leworęczne**. Niektóre z nich nie ustępują dzieciom praworęcznym lub są ponad przeciętnie zręczne. Wiele z nich, to jednak dzieci o obniżonej sprawności motorycznej. Dzieci te próbują pisać lustrzanie, ponieważ łatwiej jest im pisać od prawej do lewej strony, mogą wtedy kontrolować wzrokiem zapisany tekst, nie zamazują go. Trudniej jest im wykształcić nawyki ruchowe zgodne z kierunkiem pisma i techniką pisania (prawidłowy uchwyt ołówka, prawidłowa postawa przy pisaniu, poprawne ułożenie zeszytu).

Zaburzenie rozwoju mowy czynnej:

- pierwsze wyrazy pojawiają się w drugim roku życia, proste zdania w trzecim, długo utrzymuje się niepoprawna wymowa,
- dziecko ma wadę wymowy lub pomimo poprawnej wymowy ma trudności z wypowiedaniem dłuższych i złożonych wyrazów,
- dziecko zniekształca nazwy, ma trudności w zapamiętywaniu nazw i dłuższych sekwencji słownych lub serii nazw np. nazw dni i tygodnia, pór roku czy miesięcy, myli nazwy zbliżone fonetycznie, używa nieprawidłowych przedrostków, przyimków, zbyt długo utrzymują się w mowie dziecka agramatyzmy i neologizmy.

Opóźnienie rozwoju percepcji i pamięci słuchowej przejawia się trudnościami:

- w zapamiętywaniu piosenek (nie umieją zaśpiewać żadnej piosenki), wierszyków (ich treść odtwarzają własnymi słowami – „białym wierszem”),
- w odtwarzaniu rytmu,
- w przypominaniu sobie nazw przedmiotów, w zabawach wymagających zapamiętania dłuższych sekwencji, zrozumienia dłuższych i złożonych poleceń słownych,
- nie radzą sobie z zabawami wymagającymi składania i rozkładania słów na sylaby i głoski, trudność sprawia nawet wydzielenie nagłosu, synteza głosek w wyraz i różnicowanie głosek zbliżonych fonetycznie np. sensownych; bułka – półka lub bezsensownych np. frek – wrek.

Ryzyko wystąpienia dysleksji u dzieci jest większe wtedy, gdy mamy do czynienia ze sprzężonymi zaburzeniami kilku funkcji. Powiększa się ono też w sytuacji gdy zachowanie dziecka nosi cechy nadpobudliwości psychoruchowej, jest podatne na rozproszenie, cechuje je większa męczliwość, uwarunkowana koniecznością włożenia większego wysiłku i koncentracji uwagi w wykonanie zadań typu szkolnego.

Występowanie przedstawionych symptomów powinno być ostrzeżeniem i zarazem wskazówką do podjęcia pracy z dzieckiem ukierunkowanej na stymulowanie funkcji, których rozwój jest opóźniony (a sygnalizowanych poniżej). W niektórych wypadkach możemy spowodować całkowite zlikwidowanie zaburzeń a tym samym możemy uniknąć trudności szkolnych.

Maria Zaremba – psycholog (PPP-1)

ZALECENIA, PORADY ...

Ryzyko dysleksji - praca z dzieckiem w wieku przedszkolnym

W pracy stymulującej zaburzone funkcje zaleca się:

- rozwijanie samodzielności w czynnościach samoobsługowych: samodzielne mycie, jedzenie, zapinanie guzików, sznurowanie itp.
- ćwiczenia percepcji i koordynacji wzrokowo – ruchowej (zabawy manipulacyjne i konstrukcyjne, układanki, mozaiki, labirynty, kalkowanie, wyszukiwanie szczegółów i różnic, odwzorowywanie)
- ćwiczenia z zakresu orientacji przestrzennej i w schemacie ciała (utrwalanie kierunków zgodnych z kierunkiem pisma, dyktanda graficzne),
- ćwiczenia sprawności grafomotorycznej (malowanie, lepienie, wydzieranie, kopiowanie, szlaczki literopodobne),
- wskazane jest kontrolowanie napięcia mięśniowego rąk oraz uchwytu pióra,
- ćwiczenia słuchu fonematycznego (różnicowanie słuchowe dźwięków, tworzenie układów przestrzennych wysłuchanych

dźwięków, graficzne ich odtwarzanie, ćwiczenia umuzykalniające),

- ćwiczenia analizy i syntezy słuchowej (sylabowej i głoskowej) w formie różnorodnych zabaw,
- w razie potrzeby terapia logopedyczna,
- podtrzymywać zainteresowanie książką poprzez wspólne czytanie takich, które pozostają w kręgu zainteresowań dziecka.

Niezwykle istotnym elementem oddziaływań jest wyjaśnienie dziecku, że jego trudności wynikają z przyczyn od niego niezależnych. Przekonać je, że może mieć udział w ich przezwyciężeniu lub choćby zmniejszeniu, że będzie to trwało, ale jest możliwe przy systematycznej pracy. Trzeba wskazać dziecku jego mocne strony. Trzeba pomóc aby odnosiło sukcesy w innych dziedzinach. Ważne jest, aby nauczyć dziecko znosić niepowodzenia z humorem i nadzieją na poprawę tak, aby miało ono poczucie własnej wartości, zaufanie do własnych możliwości i wiarę we własne siły.

Maria Zaremba – psycholog (PPP-1)

DZIAŁ INFORMACYJNO - PRAWNY

CO DALEJ PO GIMNAZJUM czyli „NIEBIESKA KSIĄŻECZKA” MEN w pigułce

I. Trzyletnie licea i koniec techników.

Dn. 10 kwietnia 2000 r. ówczesny minister edukacji Mirosław Handke ogłosił projekt reformy szkolnictwa ponadgimnazjalnego – tak zwaną „niebieską książeczkę”. Głównym celem tego etapu reformy jest

upowszechnienie średniego wykształcenia. Reformatory przewidyują, że egzamin maturalny będzie zdawało 80 % młodzieży (obecnie średnie wykształcenie ma niespełna 30 % Polaków). Dzięki nowym szkołom więcej uczniów będzie mogło zdobyć średnie i wyższe wykształcenie, a

absolwenci zostaną lepiej przygotowani do zmian zachodzących na rynku pracy.

MEN przygotował już w styczniu 2001 r. tzw. „ustawę czyszczącą” – pakiet nowelizacji ustaw edukacyjnych, które przygotowują między innymi reformę szkół ponadgimnazjalnych. MEN chce, żeby Sejm skończył pracę nad „ustawą czyszczącą” do końca kwietnia b. r.

Reforma szkół ponadgimnazjalnych rozpocznie się w przyszłym roku szkolnym. Do końca sierpnia 2001 r. wszystkie gminy muszą przygotować sieć szkolnictwa ponadgimnazjalnego. W czerwcu 2001 r. nie będzie naboru do klas I liceów, techników i szkół zawodowych (gimnazjaliści będą przechodzić z kl. II do kl. III gimnazjum), dlatego większość liceów zwiększyła liczbę uczniów przyjętych do kl. I w roku szkolnym 2000 / 2001. We wrześniu 2002 r. zakończony ma zostać proces znaczących podwyżek nauczycielskich płac. W maju i czerwcu 2002 r. po raz pierwszy odbędą się 3 sprawdziany wiedzy, przeprowadzone w nowym stylu wg jednolitych kryteriów :

- sprawdzian na zakończenie szkoły podstawowej (kl. VI),
- egzamin kończący naukę w gimnazjum (kl. III),
- nowa matura (uczniowie obecnych kl. III liceów starego typu).

Wszystko to będą egzaminy zewnętrzne, prowadzone przez Okręgowe Komisje Egzaminacyjne. Odbędzie się także pierwsza rekrutacja do nowych szkół ponadgimnazjalnych. W miejsce starych liceów, techników i zawodówek – powstaną nowego typu szkoły, do których pójdą uczniowie po ukończeniu gimnazjum. (Zostaną zlikwidowane technika i zawodówki). Absolwent gimnazjum będzie miał do wyboru :

- 3 – letnie liceum profilowane (po jego ukończeniu może zdawać maturę i ubiegać się o przyjęcie na studia lub może poprzestać na świadectwie i podjąć pracę albo dokształcać się zawodowo w szkole policealnej) lub
- 2 – letnią szkołę zawodową (po jej ukończeniu może kontynuować naukę w 2 – letnim liceum uzupełniającym, przygotowującym do matury albo do dokształcania się w szkole policealnej).

Profilowanie liceów ma pomóc młodzieży w przygotowaniu się wybranych kierunków studiów oraz umożliwić (obok wiedzy ogólnej) zdobycie kwalifikacji zawodowych pozwalających na podjęcie pracy. Powstaną licea o następujących 5 profilach (w tym 4 zawodowych):

- profil akademicki (najbardziej zbliżony do obecnego LO z rozszerzonym zakresem nauczania przedmiotów akademickich),
- profil techniczny – technologiczny (z przykładowymi specjalizacjami : budowlaną, chemiczną, mechaniczną, tekstylną, elektroniczną – elektryczną, technologii żywności),
- profil rolniczo – środowiskowy (specjalizacje : np. rolnicza, leśna, ogrodnicza, ochrony środowiska),
- profil społeczno – usługowy (specjalizacje : np. ekonomiczno – administracyjna, socjalno – medyczna, transportowa, turystyczna – gastronomiczno – hotelarska, promocja i marketing),
- profil kulturowo – artystyczny (specjalizacje : np. teatralno – filmowa, sportowa, projektowanie odzieży, projektowanie wnętrz, rzemiosło artystyczne, renowacja zabytków, kultura regionalna lub europejska).

W 3 – letnim liceum profilowanym kształcenie będzie się odbywać w 2 obszarach :

- kształcenie ogólne, na które przeznaczona się ok. 80 % czasu nauczania,
- kształcenie profilowe w postaci zajęć kierunkowych (będące propozycją szkoły w zakresie dyscyplin akademickich lub prozawodowych), na które przeznaczona się ok. 20 % czasu nauczania.

Zatem w każdym z profilowanych liceów będą prowadzone oprócz kształcenia ogólnego :

- obowiązkowe tzw. zajęcia kierunkowe (prowadzone wg podstaw programowych), które wyznaczają profil klasy – 3 godziny w każdej klasie)
- oraz zajęcia dodatkowe – nieobowiązkowe w postaci :
 - ⇒ kursów kwalifikacyjnych, które mają umożliwić uczniowi zdobycie prostego zawodu
 - ⇒ lub kształcenia w kierunku, w którym dana szkoła ma sukcesy lub stał się jej tradycją lub na który jest zapotrzebowanie dużej grupy uczniów (np. kierunek klasyczny, lingwistyczny, programowanie informatyczne).

Opracowane zostały już nowe tzw. podstawy programowe kształcenia ogólnego dla liceum profilowanego czyli zbiór niezbędnego minimum wiedzy i umiejętności, jakie ma zawierać program z j. polskiego, matematyki i przedsiębiorczości. Nad podstawami programowymi innych przedmiotów pracują specjaliści. Ramowy plan nauczania dla liceum profilowanego obejmuje takie przedmioty jak : język polski, 2 języki obce, historię + WOS, matematykę, fizykę z astronomią, chemię, biologię, geografę, przedsiębiorczość, PO, WF, lekcję wychowawczą, zajęcia kierunkowe (profilowe) i ofertę dodatkową oraz religię lub etykę (do wyboru).

W porównaniu z liceum starego typu, lista przedmiotów też się zmieni. Zwiększy się wymiar nauki języków obcych. Znikną z programu takie przedmioty jak : plastyka, muzyka, technika i informatyka. Autorzy reformy zakładają, że w szkole podstawowej i gimnazjum każdy uczeń opanuje w wystarczającym stopniu umiejętność pracy na komputerze. W szkole ponadgimnazjalnej będą korzystać z komputera do realizacji wszystkich zadań edukacyjnych. Dojdzie natomiast nowy przedmiot : przedsiębiorczość (po 1 godzinie przez 2 lata).

Do września 2002 r. muszą powstać programy i podręczniki do zreformowanego liceum i 2 – letniej szkoły zawodowej.

Technika i licea zawodowe zmienią się w licea o jednym z 4 profili zawodowych. Nauka w liceach profilowanych będzie skrócona, będzie mniej godzin na przedmioty kierunkowe. Uczniowie będą mogli zdobywać umiejętności zawodowe na rozszerzonych – nieobowiązkowych – zajęciach kierunkowych. Absolwenci liceum profilowanego nie uzyskają przygotowania zawodowego. Po maturze będą musieli rozstrzygnąć czy chcą zdobyć średnie wykształcenie zawodowe w szkołach policealnych czy iść na studia. Istotną zmianą w szkolnictwie zawodowym będzie odejście od wąskoprofilowego kształcenia w zawodach, na które nie ma zapotrzebowania na rynku pracy, na rzecz takiego przygotowania ucznia, aby umożliwić mu szybkie przekwalifikowanie się i zdobycie nowych umiejętności dostosowanych do zmieniających się wymagań. Obecnie nowoczesna gospodarka wymaga, żeby pracownicy mieli szersze kwalifikacje i mogli w razie potrzeby przekwalifikować się. Nie jest jeszcze jasna koncepcja szkół policealnych, które mają dawać szybko konkretny zawód tym osobom nie decydującym się na kontynuowanie nauki na studiach wyższych. Rozważa się np. sprawę przekształcenia techników w zespoły szkół : liceum o profilu zawodowym + szkoła policealna.

Obecne licea ogólnokształcące będą liceami o tzw. profilu akademickim. W ramach tego profilu będą

specjalizacje czyli dotychczasowe profile ogólniaków. MEN zapewnia, że wszystkie obecne profile tradycyjne (typu mat. – fiz. czy biol. – chem.) jak i nowatorskie (np. menedżerski, prawny) będą się mieścić w przyszłej strukturze. Oznacza to, że sposób nauczania w starych liceach może się początkowo niewiele zmienić. MEN przewiduje, że profile będą obejmowały 3 przedmioty, a nie jak dotąd 2, co oznacza trochę szersze specjalizacje niż obecnie.

Wg zapewnień Komisji Edukacji rady Miasta Krakowa (patrz Dziennik Polski z dn. 19. 01. 2001 r.) licea zachowają swoją dotychczasową numerację i patronów.

Uczniowie, którzy nie zaliczą ostatniej klasy szkoły starego typu (4 – letniego liceum lub 5 – letniego technikum), jeśli ich szkoły będą likwidowane, będą mogli powtarzać klasę w przygotowanych dla nich przez powiaty klasach zbiorczych.

II. Nowa Matura. Na studia bez egzaminów.

W nowych liceach będzie nowa matura, która ma wrócić do zasady, że „z encyklopedii się korzysta, a nie uczy się jej na pamięć”. Ma sprawdzać umiejętność logicznego myślenia, analizy źródeł i wnioskowania.

Egzamin maturalny dla absolwentów liceów profilowanych i liceów uzupełniających będzie sprawdzianem z 3 przedmiotów obowiązkowych dla wszystkich :

- j. polskiego (na poziomie podstawowym lub rozszerzonym),
- matematyki (na poziomie podstawowym lub rozszerzonym)
- i języka obcego nowożytnego (na poziomie podstawowym lub rozszerzonym)
- oraz jednego przedmiotu wybranego (na poziomie rozszerzonym). Można zdawać więcej niż jeden przedmiotabrany.

Maturę zdaje się we własnej szkole, zarówno ustną jak i pisemną. W kwietniu będą przeprowadzane egzaminy ustne wewnętrzne z j. polskiego i j. obcego, a w maju egzaminy pisemne z 4 przedmiotów (jak wyżej). Tylko prace pisemne są oceniane poza szkołą. Zadania i wymagania egzaminacyjne są jednakowe w całym kraju. Prace są kodowane, sprawdzają je przeszkoleni egzaminatorzy, dopiero po ocenie są rozkodowywane. Wyniki egzaminu wyrażane są w procentach i na świadectwie maturalnym będzie procentowy wynik egzaminu. Matura ma zastąpić egzamin na studia. Już ponad połowa senatów wyższych uczelni potwierdziła, że będzie uznawać wyniki nowej matury przy naborze studentów. Reszta powinna w tej sprawie się wypowiedzieć do końca marca. Są oczywiście uczelnie i specjalności, na których muszą być sprawdzane predyspozycje kandydatów (np. ASP, AWF, Wyższe Szkoły Muzyczne, Wyższe Szkoły Teatralne, architektura itp.).

Ci, którzy zdawali maturę przed 2002 r. (jeszcze w starej formie), ale ją oblali – nie muszą zdawać jej ponownie w nowy sposób. Kuratoria do 2005 r. będą dla nich organizować matury w starym stylu. Mogą też weterani maturalni zdecydować się na nową maturę. Natomiast jeśli ktoś kończy liceum w tym roku i nie podejrze do matury w starym stylu, to w 2002 r. musi już zdawać nową maturę.

W dniu 8 lutego 2001 r. minister edukacji Edmund Wittbrodt oświadczył (cytuję za „Gazetą Wyborczą” z dn. 9. 02. 2001 r.), że „nowa matura odbędzie się w planowanym terminie (tj. IV- V 2002 r.) i nie ma podstaw do przesuwania jej terminu. To mogłoby zagrazić całej

reformie edukacji”. Jak pamiętamy poszło o tzw. sylabusy (syllabus z grec. : spis, wykaz) czyli publikowane na 2 lata przed terminem egzaminu – szczegółowe opisy wymagań z każdego przedmiotu, informacje o formach egzaminowania i kryteriach oceniania oraz przykłady zadań i pytań. Sylabusy powstają na podstawie standardów wymagań egzaminacyjnych opracowywanych przez Centralną Komisję Egzaminacyjną. Sylabusy trafiły co prawda do szkół z pewnym opóźnieniem (maturzyści powinni je dostać w kwietniu 2000 r, a dostali w październiku 2000 r.), ale były ogłoszone w Internecie.

Wg MEN „Internet jest równoprawną z drukiem formą ogłoszenia”, a ponadto „syllabusy to materiał pomocniczy, najważniejszym dokumentem są standardy wymagań, a te były znane na początku 2000 r. i zostały ogłoszone w Dzienniku Ustaw”. Nową maturę po raz pierwszy będą zdawać uczniowie obecnych III klas liceów ogólnokształcących i liceów zawodowych w 2002 r. oraz uczniowie obecnych III klas technikum w 2003 r.

MEN zorganizuje w kwietniu b. r. pokazową nową maturę w 8 miastach, w których działają Okręgowe Komisje Egzaminacyjne, a więc między innymi w Krakowie. Podobno wezmą w niej udział dorośli, a nie uczniowie. Do sprawdzenia swojej wiedzy w nowej formule mają być zaproszeni lokalni politycy, samorządowcy, artyści i dziennikarze. Natomiast we wrześniu 2001 r. odbędzie się próbny egzamin dojrzałości dla tych, którzy w maju 2002 r. po raz pierwszy będą zdawać nową maturę.

III. Jak MEN chce zmienić zawodówki ?

Po reformie w 2002 r. szkołami ponadgimnazjalnymi będą również 2 – letnie zawodówki, po których będzie można uczyć się dalej w liceach uzupełniających. Dzisiaj losy absolwentów szkół zawodowych są katastrofalne – zawodówki uczą bardzo wąskich specjalności i kształcą większość bezrobotnych. Teraz wśród szkół ponadgimnazjalnych zawodówek jest ok. 30 %, ma być ich mniej niż obecnie, nie więcej niż 1/5.

W „ustawie czyszczącej” (przygotowanej przez MEN) zapisano, że szkoły muszą uczyć zawodów, które są potrzebne na lokalnym rynku pracy. Zapisano również, że o tym, jakich zawodów uczyć zadecydują dyrektorzy zawodówek wspólnie z powiatowymi radami zatrudnienia. Zreformowane szkoły zawodowe będą również dawać ogólne wykształcenie, żeby przygotować młodego człowieka kilkakrotnej zmiany pracy. Dlatego 2/3 godzin ma być poświęcone na uczenie zawodu, a 1/3 na ogólne wykształcenie, w którym obowiązkowe będą języki obce i informatyka. MEN chce, żeby uczniowie kończący zawodówki zdawali zewnętrzny egzamin, między innymi przed pracodawcami.

IV. Uczniowie niepełnosprawni

Nowy system szkolnictwa ponadgimnazjalnego obejmuje wszystkich uczniów niepełnosprawnych z normą intelektualną, a od warunków i rodzaju oraz stopnia niepełnosprawności zależy czy kształcenie w liceum lub szkole zawodowej będzie się odbywało w szkole ogólnodostępnej, integracyjnej czy specjalnej. Kształcenie uczniów niepełnosprawnych z upośledzeniem umysłowym w większości przewidziane jest w szkołach zawodowych.

V. Sytuacja kadry nauczycielskiej w świetle II etapu reformy edukacji

Stopniowo wygasną szkoły starego typu :

- 3 – letnie zasadnicze szkoły zawodowe w czerwcu 2003 r.
- 4 – letnie licea ogólnokształcące, zawodowe i techniczne w czerwcu 2004 r.
- 5 – letnie technika w czerwcu 2005 r.

Nowe liceum profilowane ma tylko 3 lata, a nowe szkoły zawodowe – 2 lata. Licea uzupełniające też są 2 – letnie. Nowe szkoły mają mniej klas i potrzebują mniej nauczycieli. Niż demograficzny jest nieubłagany i kolejne roczniki dzieci i młodzieży są coraz mniej liczne. Ponadto w roku szkolnym 2001 / 2002 liczba uczniów szkół ponadpodstawowych zmniejszy się ok. 600 tys. (ok. 25 %) z powodu braku rekrutacji. Młodzież ta będzie się uczyć w III klasie gimnazjum. Wg założeń MEN liczba pełnozatrudnionych nauczycieli musi się zmniejszyć do 2006 r. o ok. 140 tys. osób. Stopniowy spadek liczby zatrudnionych będzie się odbywał w dużej mierze drogą odchodzenia na emeryturę (co roku prawo emerytalne nabywa 7 – 8 % nauczycieli) i samorządowego odchodzenia z zawodu z różnych przyczyn (ok. 2 % nauczycieli). Utrzymanie możliwości pracy może wymagać dodatkowych wysiłków ze strony nauczycieli w postaci : np. zmiany szkoły, przekwalifikowania lub rozszerzenia swoich kwalifikacji, podjęcia pracy w kilku szkołach lub przejściowego obniżenia wymiaru godzin.

W obecnych liceach, szkołach zawodowych i technikach pracuje ok. 171 tys. nauczycieli, w tym ok. 90 tys. nauczycieli w technikach, z tego ok. 40 tys. to nauczyciele przedmiotów zawodowych. MEN uważa, że wiele dotychczasowych techników może przekształcić się w zespoły szkół : liceum profilowane + szkoła policealna. Ale i tak po zmniejszeniu zakresu przedmiotów specjalistycznych pracę będzie miało ok. 20 tys.

nauczycieli przedmiotów zawodowych. Kilka tys. znajdzie pracę w liceach profilowanych jako nauczyciele nowego przedmiotu przedsiębiorczość (ale muszą zdobyć kwalifikacje do jego nauczania). Natomiast, jak przyznał wiceminister Wojciech Książek, z kilkunastoma tysiącami może być kłopot, ale chyba nie pojawi się kosztowny problem grupowych zwolnień nauczycieli. Nadmiar nauczycieli może też wystąpić w liceach ogólnokształcących i zawodowych. Dyrekcje dawnych liceów mogą myśleć o utworzeniu klas gimnazjalnych. Mogą się też nastawić na rozgęszczenie zbyt licznych klas. Za rok będzie tworzona III klasa gimnazjalna, wzrośnie w gimnazjach zapotrzebowanie na nauczycieli – część nauczycieli z liceów może przejść do gimnazjów. W zawodówkach – skracanych z 3 do 2 lat – pracę straci 1 /3 nauczycieli. Prawdopodobnie wkrótce będziemy mieć do czynienia z sytuacją, w której szkoły będą rywalizować między sobą o zdobycie uczniów, a możliwości przyjmowania do pracy nowych nauczycieli będą znacznie ograniczone.

Autorzy II etapu reformy edukacji nie przedstawiają żadnej symulacji kosztów, a przecież powodzenie tej reformy w dużej mierze zależy od sposobu finansowania oświaty i od przychylnego nastawienia nauczycieli. Chyba ma rację Anna Paciorek pisząc w „Rzeczpospolitej” z dn. 10 kwietnia 2000 r. : „Niebieski (nawiązując do „Niebieskiej książeczki”) jako kolor symbolizuje wiarę. Ale sama wiara w sukces to za mało. To, co się proponuje trzeba teraz sprawnie wdrażać”.

Beata Trojan – psycholog (PPP-1)

!!!

**Z ostatniej
chwili !
Ważne dla
psychologów !**

Dnia 1 marca 2001 roku, Sejm RP uchwalił „Ustawę o zawodzie psychologa i samorządzie zawodowym psychologów”.

Po lekarzach, farmaceutach, adwokatach, radcach prawnych i innych przedstawicielach zawodów zaufania publicznego, psychologzy zyskują możliwość utworzenia swojego samorządu zawodowego (w formie Izby Psychologicznych: naczelnej i 16 regionalnych) sprawującego nadzór nad standardami usług psychologicznych i przestrzeganiem zasad etyki zawodowej.

Ustawę rozpatrzy teraz Senat.

Szczegółowe informacje – prześlemy w następnym numerze Biuletynu PPP-1.